

VLAAMSE OUDERENRAAD

Advies 2012/2 over de maximumfactuur in de thuiszorg

VLAAMSE OUDERENRAAD

Advies 2012/2 over de maximumfactuur in de thuiszorg

Inhoud

I. Situering	3
II. Vaststellingen	3
III. Advies	5
Betaalbaarheid van de thuiszorg.....	5
Beschikbaarheid en toegankelijkheid van de zorg	5
Informatie en communicatie	6
Berekening MAF afhankelijk van gezinssamenstelling en inkomen	6
Evaluatie	7

I. Situering

De maximumfactuur in de thuiszorg (MAF) maakt deel uit van het ontwerpdecreet Vlaamse Sociale Bescherming dat op 27 april 2012 door de Vlaamse Regering goedgekeurd werd. De maximumfactuur beoogt de financiële toegankelijkheid van de thuiszorg door de eigen bijdragen voor gezinszorg, poets- en karweihulp in erkende aanvullende thuiszorg en erkende logistieke hulp, professionele en vrijwilligersoppas te plafonneren. Wanneer de jaarlijkse som van deze kosten in een gezin hoger ligt dan een bepaalde bovengrens, worden de bijdragen boven dat plafond door de zorgkas terugbetaald. Het plafond voor de maximumfactuur wordt jaarlijks berekend en varieert in functie van het inkomen en van de gezinsgrootte van de MAF-gerechtigde. Hoe hoger het inkomen, hoe meer eigen bijdrage men moet betalen vooraleer de zorgkosten worden terugbetaald. De maximumfactuur in de thuiszorg treedt in werking op 1 januari 2013, samen met de nieuwe bijdrageregeling voor de diensten voor gezinszorg, aanvullende thuiszorg en logistieke hulp. Met dit systeem geeft de Vlaamse regering aan te willen vermijden dat de som van zorgkosten overmatig beslag legt op het inkomen. Ook wenst men te verhinderen dat zorgbehoevenden louter om financiële redenen hun vertrouwde thuismilieu moeten verlaten.

Aan deze doelstellingen wordt vorm gegeven in de conceptnota over de maximumfactuur in de thuiszorg die ter advies aan de Vlaamse Ouderenraad bezorgd werd. Het antwoord op deze adviesvraag steunt in belangrijke mate op het advies 2011/4 van de Vlaamse Ouderenraad over de Vlaamse Sociale Bescherming en op het advies 2012/1 over de berekening van de gebruikersbijdrage voor de diensten voor gezinszorg, aanvullende thuiszorg en logistieke hulp. In beide adviezen heeft de Vlaamse Ouderenraad het belang van de betaalbaarheid van de zorg voor alle burgers en in het bijzonder voor ouderen onderschreven. Zowel het decreet Vlaamse Sociale Bescherming, als de uitwerking van de maximumfactuur in de thuiszorg en de nieuwe bijdrageregeling moeten hiertoe bijdragen en zijn zeer belangrijk voor ouderen.

II. Vaststellingen

---

1. De conceptnota bevat de algemene principes voor de invoering van de maximumfactuur in de thuiszorg. De Vlaamse Ouderenraad steunt de uitwerking van de MAF omdat er gewerkt wordt aan de betaalbaarheid van de zorg en aan de kansen voor ouderen om langer veilig en zelfstandig thuis te wonen, ook indien men zorg en ondersteuning nodig heeft. Echter zolang de verschillende plafondbedragen niet gekend zijn, blijft het onmogelijk om het werkelijke effect van de maximumfactuur in de thuiszorg in te schatten.

Ook een gebrek aan informatie uit aanverwante dossiers, onder meer over de overheveling van de dienstencheques aan Vlaanderen, bemoeilijkt het adviseren over de betaalbaarheid van de thuiszorg voor de oudere gebruikers. Een tweede operatie na de overheveling van de bevoegdheid dienstencheques naar Vlaanderen maakt het voor de gebruikers bovendien verwarrender. Het ware beter dat dit in één keer kon uitgewerkt en gecommuniceerd worden.

2. In de eerste nota aan de Vlaamse regering over de Vlaamse Sociale Bescherming werd bepaald dat de maximumfactuur in de thuiszorg in de eerste plaats voorbehouden zou worden aan de zwaarst zorgbehoevenden, degenen die recht hebben op een tegemoetkoming in de Vlaamse Zorgverzekering. De Vlaamse Ouderenraad heeft er in zijn advies 2011/4 evenwel voor gepleit dat elke zorgbehoevende die uitgaven heeft voor thuiszorgdiensten die in aanmerking komen voor de maximumfactuur, zijn kosten kan inbrengen in het kader van die maximumfactuur. De Vlaamse Ouderenraad is dan ook opgetogen in de meest recente conceptnota te lezen dat een BEL-score van 35 of meer (en dus gerechtigd op de forfaitaire tussenkomst van de Vlaamse Zorgverzekering) geen voorwaarde meer is om recht te hebben op de maximumfactuur in de thuiszorg. Men zal MAF-gerechtigde zijn wanneer men de bijdrage voor de Vlaamse Sociale Bescherming betaalt, men een beroep doet op prestaties in de thuiszorg die in aanmerking komen voor de MAF en de eigen bijdragen voor deze prestaties een bepaald plafond overschrijden.

3. Het plafondbedrag van de maximumfactuur wordt jaarlijks berekend en ook de zorgkosten van een gezin voor gezinszorg, poets- en karweihulp en professionele en vrijwilligersoppas worden op jaarbasis samengeteld. Van zodra het plafondbedrag overschreden is, betaalt de zorgkas maandelijks het teveel aan eigen bijdragen terug. De Vlaamse Ouderenraad vraagt wat deze maandelijks terugbetaling betekent als de MAF op jaarbasis bepaald wordt?

4. Het omvormen van de zorgkassen tot uitvoeringsorganisaties van de volledige Vlaamse Sociale Bescherming kan voor de Vlaamse Ouderenraad slechts gedeeltelijk verantwoord worden. Voor de uitvoering van de zorggerelateerde voorzieningen, zoals de maximumfactuur in de thuiszorg, zijn de bestaande zorgkassen echter goed geplaatst. De Vlaamse Ouderenraad steunt het voorstel dat zij de bijdragen boven het MAF-plafond zullen terugbetalen en dat er hiervoor dus geen nieuwe instantie opgericht moet worden.

5. Bij het bepalen van de maximumfactuur wordt gesteund op definities van het gezin en het inkomen zoals die ook gebruikt zullen worden voor de berekening van de gebruikersbijdrage in de thuiszorg, aanvullende gezinszorg en logistieke hulp. De Vlaamse Ouderenraad heeft begrip voor deze administratieve gelijkenschakeling maar waarschuwt dat door deze specifieke definities te gebruiken, die enkel verwijzen naar één sector, het moeilijker kan zijn om in een latere fase de MAF uit te breiden tot voorzieningen die de gebruikersbijdragen op een andere wijze berekenen (bv. kortverblijf, dagverzorgingscentra, enz.).

6. Waar rechten meestal gekoppeld zijn aan het individu (bijvoorbeeld in de huidige zorgverzekering of de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden - THAB) zal de maximumfactuur gericht zijn op het huishouden. Om gebruik te kunnen maken van de maximumfactuur in de thuiszorg wordt bovendien bepaald dat zowel de MAF-gerechtigde als zijn gezinsleden een bijdrage moeten betalen voor de Vlaamse Sociale Bescherming. Voor de inwoners van Brussel-Hoofdstad, waar de aansluiting bij de Vlaamse Sociale Bescherming facultatief is, kan dit tot problemen leiden. Immers als een lid van het gezin er niet aangesloten is bij de Vlaamse Sociale Bescherming zal de maximumfactuur niet toegekend worden, zelfs indien de zorgkosten van een ander gezinslid dat wel aangesloten is het MAF-plafond overschreden hebben.

7. Als basisregel geldt dat de berekening van het plafond van de maximumfactuur gebaseerd is op het inkomen van alle gezinsleden. De Vlaamse Ouderenraad stelt vast dat de inschatting van het gezinsinkomen zoals beschreven in de conceptnota niet volledig is. Vandaar dient er verder onderzocht te worden op welke manier dit gezinsinkomen op een correcte en eerlijke manier ingeschat kan worden.

III. Advies

Op basis van een grondige bespreking van de conceptnota over de maximumfactuur in de thuiszorg en rekening houdend met de hiervoor beschreven vaststellingen formuleert de Vlaamse Ouderenraad volgend advies:

Betaalbaarheid van de thuiszorg

8. Het plafond voor de maximumfactuur wordt jaarlijks berekend door de eigen bijdragen voor thuiszorg van een gezin samen te tellen. Zodra deze bijdragen het MAF-plafond overschrijden, betaalt de zorgkas de eigen kosten boven dat plafond terug. Hoewel de terugbetalingen maandelijks zullen gebeuren, vormt de prefinanciering van de diensten voor ouderen met beperkte financiële middelen nog steeds een onoverkomelijk probleem.

9. De Vlaamse Ouderenraad is er zich van bewust dat het aantal personen dat recht heeft op een terugbetaling via de maximumfactuur kan toenemen door het loslaten van de voorwaarde van het gerechtigd zijn op de forfaitaire tussenkomst van de Vlaamse Zorgverzekering. De uitbreiding van de doelgroep maakt passende budgetten dan ook noodzakelijk. Ook in het kader van budgetbeheersing of zelfs budgetneutraliteit dient de overheid redelijke plafondbedragen vast te stellen, gebaseerd op objectieve criteria van zorgnoden. In geen geval mag zij haar uitgaven onder controle houden door het bepalen van onrechtvaardige plafonds voor de gebruikers.

10. Vanaf 1 januari 2013 zullen enerzijds de eigen bijdragen voor gezinszorg, aanvullende thuiszorg en logistieke hulp wijzigen en zal anderzijds de maximumfactuur ingevoerd worden. Deze dubbele operatie mag geenszins leiden tot een algemene verhoging van de bijdragen voor thuiszorg.

11. De Vlaamse Ouderenraad adviseert snel duidelijkheid te brengen inzake de hoogte van de bijdrage voor de Vlaamse Sociale Bescherming. Ouderen vrezen voor een stijging van de premie zoals ze nu gekend is in de zorgverzekering daar de tenlastenemingen wellicht zullen stijgen door de invoering van bijkomende maatregelen zoals de maximumfactuur in de thuiszorg. De verplichte forfaitaire bijdragen voor de Vlaamse Sociale Bescherming mogen nooit aanleiding geven tot het uitsluiten van mensen die in armoede leven.

Beschikbaarheid en toegankelijkheid van de zorg

12. De maximumfactuur in de thuiszorg zal een aantal zeer specifieke zorgkosten dekken. Pas in een latere fase kan de maximumfactuur uitgebreid worden naar kortverblijf en dagverzorgingscentra, slechts indien de begrotingskredieten dit toelaten. De Vlaamse

Ouderenraad is van mening dat beide zorgvormen zeer belangrijk zijn. Zij geven zorgbehoevende ouderen meer oplossingen op maat, bieden de nodige ondersteuning voor de mantelzorgers maar brengen ook meer kosten met zich mee. Daarom wordt gepleit voor een onmiddellijke opname van de centra voor dagverzorging en de centra voor herstel- en kortverblijf in de mogelijkheden van de maximumfactuur.

13. De Vlaamse Ouderenraad erkent het belang van het aanbieden van een financiële tegemoetkoming in de zorgkost, in het bijzonder voor inkomenszwakke ouderen. Echter niet alleen de financiële drempel dient aangepakt te worden. Het spoedig uitwerken van de maximumfactuur in de thuiszorg moet gepaard gaan met blijvende investeringen om het Vlaamse zorg- en hulpverleningsaanbod voldoende groot en toegankelijk te maken.

Informatie en communicatie

14. Pas wanneer de zorgkas vaststelt dat een MAF-gerechtigde het plafond van de maximumfactuur overschrijdt, zal de gerechtigde hierover schriftelijk geïnformeerd worden. De Vlaamse Ouderenraad verwacht bovendien een algemene communicatiecampagne naar de burgers toe. Ouderen vragen laagdrempelige informatie over hun rechten en plichten betreffende sociale tegemoetkomingen, dus ook over de maximumfactuur in de thuiszorg. Om tegemoet te komen aan de informatiebehoeften van alle ouderen worden ook informatie en communicatie via de traditionele kanalen en via persoonlijke contacten gevraagd.

15. In een aantal gevallen kan de toepassing van de definitie van 'gezin' tot een foutieve inschatting van de gezinssamenstelling leiden. Een manuele aanpassing van de samenstelling van dat gezin kan dan enkel op vraag van een gezinslid. Ook in het geval van een scheiding in de loop van een kalenderjaar waarvoor de gezinssamenstelling reeds vastgelegd was, dient een wijziging door een lid zelf aangevraagd te worden. Het is belangrijk de burgers te informeren over deze mogelijkheden. Cruciaal is bovendien om het personeel van de zorgkassen en de zorg- en hulpverleners in te zetten bij het informeren en ondersteunen van ouderen die een dergelijke aanvraag kunnen indienen.

Berekening MAF afhankelijk van gezinssamenstelling en inkomen

16. Op basis van aangeleverde informatie betalen de zorgkassen automatisch de bijdragen boven het plafond aan de MAF-gerechtigde terug. De Vlaamse Ouderenraad waarschuwt dat deze automatische rechtentoekenning afhangt van de beschikbare informatie over de gebruikers. De vraag wordt gesteld of alle erkende thuiszorgdiensten en de toepassing Vrijwillige oppas voldoende gedigitaliseerd zijn om snel en correct de gegevens uit hun klantenbestand aan de zorgkassen en het Digitaal platform zorgverzekering over te maken?

Het is voor de Vlaamse Ouderenraad bovendien een voorwaarde dat het delen van persoonsgegevens over inkomen, gezinssamenstelling en zorggebruik met volledige bescherming van de privacy van de gebruikers gebeurt.

17. Het plafond voor de maximumfactuur wordt jaarlijks berekend en varieert in functie van het inkomen van het gezin. De Vlaamse Ouderenraad benadrukt dat de terugbetalingen in het kader van de maximumfactuur rechtvaardig toegekend moeten worden. Daarom dient

de inschatting van het gezinsinkomen door de belastingdienst duidelijk, volledig en correct te gebeuren.

18. Aangezien de totale uitgaven voor thuiszorg per gezin verzameld zullen worden en ook het MAF-plafond per gezin bepaald wordt, is de definitie van het concept 'gezin' van groot belang. De definitie die beschreven staat in de conceptnota en ook gehanteerd zal worden bij het bepalen van de gebruikersbijdragen in de gezinszorg, aanvullende thuiszorg en logistieke hulp wordt door de Vlaamse Ouderenraad onderschreven. Bepaalde vormen van mantelzorg, bijvoorbeeld voor inwonende ouders, worden er immers financieel niet mee afgestraft.

19. De basisgegevens om de gezinnen te bepalen zullen jaarlijks opgehaald worden uit het Rijksregister. De Vlaamse Ouderenraad wijst op de noodzaak om eerst een toets uit te voeren op de interne consistentie van de gegevens uit het Rijksregister. Pas na deze controle kan informatie over de gezinssamenstelling verzameld worden. Daarbij wordt geadviseerd om jaarlijks slechts één extractie uit het Rijksregister te doen, dit zowel voor het bekomen van gegevens voor de berekening van de maximumfactuur als voor de bepaling van de gebruikersbijdragen.

Evaluatie

20. In de conceptnota wordt bepaald dat de evaluatie en eventuele bijsturing in de gebruikersbijdragen kunnen leiden tot een evaluatie en mogelijke aanpassing van de plafondbedragen van de maximumfactuur. De Vlaamse Ouderenraad verwacht hoe dan ook een tijdige en objectieve evaluatie van het systeem van de maximumfactuur in de thuiszorg. Er wordt gepleit voor vastgelegde evaluatiemomenten die voldoende oog hebben voor de betaalbaarheid voor de oudere gebruikers en kansen bieden op bijsturing van de maximumfactuur en zijn plafondbedragen. De Vlaamse Ouderenraad wenst hierbij als adviespartner betrokken te worden.

21. Bovendien wil de Vlaamse Ouderenraad als adviesorgaan blijvend betrokken worden bij het uitwerken van de verschillende onderdelen van de Vlaamse Sociale Bescherming en haar uitvoeringsbesluiten.

Goedgekeurd door de algemene vergadering op 4 juli 2012.

Jul Geeroms
Voorzitter

Mie Moerenhout
Directeur